

SADRŽAJ

I OSNOVE ZA IZRADU PLANA I PROGRAMA RADA	3
II UVOD I STRATEŠKI PRAVCI UPRAVLJANJA OTPADOM	3
III OPŠTI PODACI O DEPONIJU	6
IV PLAN BUDUĆIH PRAVACA RAZVOJA SANITARNE DEPONIJU MOŽURA	10
V OPERATIVNI PLAN RADA	23
VI OPERATIVNI PROGRAM POSLOVANJA ZA 2022. GODINU	25
VII RESURSI “MOŽURA” DOO – MATERIJALNO TEHNI KA OPREMLJENOST	26
VIII FINANSIJSKI PLAN	29
IX PRAVCI BUDUĆIH DJELOVANJA - MISIJA, VIZIJA I CILJEVI	33
X ZAKLJU AK	36

Prilog:

Odluka Odbora direktora

MOŽURA D.O.O.
regionalna sanitarna deponija

PIB: 02736381; PDV: 80/31-02553-3; žiro računi: 530-20890-05 NLB; 535-15752-62 Prva banka
Tel. 030 308 099 Fax.: 030 308 109 e-mail: deponija@mozura.me

Broj: 1194/21

Datum: 30.11.2021.godine

Na XVIII sjednici III saziva Odbora direktora DOO "Možura" Bar, održanoj dana 29.11.2021. godine, Odbor direktora je donio sledeću

ODLUKU

1. Usvaja se Program rada sa finansijskim planom DOO „Možura“ Bar, za 2022. godinu.
2. Preporučuje se menadžmentu preduzeća da u 2022. godini pripremi svu neophodnu dokumentaciju uz angažovanje i trećih lica, a vezano za proširenje kapaciteta deponije. U tom cilju, potrebno je inicirati dogovor sa donosiocima odluka, Opštinama Bar i Ulcinj, resornim ministarstvom, Agencijom za zaštitu životne sredine i drugim nadležnim organima. Takođe, preporučuje se, da se sa drugim korisnicima usluga, Opštinama (Budva, Kotor i Tivat) definiše zainteresovanost za dalje korišćenje deponije i učešće u eventualnom finansiranju proširenja kapaciteta deponije.
3. Daje se preporuka, da se u narednom periodu aktivnosti usmjere na izradu projektne dokumentacije za iskorištavanja biogasa u dijelu njegove prerade, kako bi se dobila električna energija i topla voda.
4. Nastaviti sa aktivnostima na projektu izgradnje centra za selekciju i kompostiranje na Možuri, u saradnji sa nadležnim državnim organima.

Predsjednik Odbora direktora

Dragan Simović

I OSNOVE ZA IZRADU PLANA I PROGRAMA RADA

Plan rada "Možura" DOO predstavlja osnovni radni dokument za realizaciju aktivnosti preduzeća u 2022. godini.

Sa injavajući plan rada, vodilo se ra una o uskla enosti sa zakonskim normama i pozitivnim propisima o na inima uspješnog poslovanja preduzeća. Planom rada su obuhvaćene sve sfere djelovanja za narednu poslovnu godinu. Poseban akcenat je stavljen na realizaciju razvojnih projekata koji za cilj imaju uspostavljanje osnova za bolje i uspješnije poslovanje u naredim godinama rada deponije, u skladu sa direktivama i zakonima o zaštiti životne sredine.

II UVOD I STRATEŠKI PRAVCI UPRAVLJANJA OTPADOM

Društvo "Možura" DOO Bar registrovano je u Centralnom Registru Privrednog Suda Crne Gore dana 04.11.2008. godine, pod brojem 5-0502603/005 sa promjenom podataka od 20.09.2021.godine, a osnovna djelatnost Društva je:

- 3900 išćenje životne sredine i druge aktivnosti u vezi sa upravljanjem otpadom, uklju ujući upravljanje i rad sanitarnom deponijom (pretežna djelatnost);
- 37100 Reciklaža metalnih otpadaka i ostataka;
- 37200 Reciklaža nemetalnih opadaka i ostataka;
- 74300 Tehni ko ispitivanje i analiza potencijalnih zaga enja otpadom i mjerenje istoće vazduha, vode i sl.

Sanitarna deponija Možura je izgrađena potpuno u skladu sa Zakonom o upravljanju otpadom i direktivom EU br. 99/31/EZ, 06/12EZ, 08/98EZ

Usvajanjem Zakona o upravljanju otpadom, Crna Gora se opredjelila da poslove sakupljanja, privremenog skladištenja, prevoza, obrade i odlaganja organizuje uz poštovanje principa:

- **održivog razvoja**, kojim se obezbje uje efikasnije korišćenje resursa, smanjenje koli ine otpada i postupanje sa otpadom na na in kojim se doprinosi ostvarivanju ciljeva održivog razvoja;
- **lizine i regionalnog pravljanja otpado** , radi obrade otpada što je moguće bliže mjestu nastajanja u skladu sa ekonomskom opravdanošću izbora lokacije, dok se regionalno upravljanje otpadom obezbje uje razvojem i primjenom regionalnih strateških planova zasnovanih na nacionalnoj politici;
- **predostrožnosti**, odnosno preventivnog djelovanja, preduzimanjem mjera za spre avanje negativnih uticaja na životnu sredinu i zdravlje ljudi i u slu aju nepostojanja nau nih i stru nih podataka;
- **"zagađivač plaća"**, prema kojem proizvo a otpada snosi troškove upravljanja otpadom i preventivnog djelovanja i troškove sanacionih mjera, zbog negativnih uticaja na životnu sredinu i zdravlje ljudi;
- **ijerar ije**, kojim se obezbje uje poštovanje redosljeda prioriteta u sprje avanju nastanka otpada i upravljanju otpadom i to:
 - sprije avanje;
 - priprema za ponovnu upotrebu;
 - recikliranje;
 - drugi na ini prerade, i
 - zbrinjavanje otpada.

Otpad je svaka materija ili predmet koji imalac odbacuje, namjerava ili mora odbaciti.

Zavisno o svojstvima otpada, otpad se može podijeliti na:

- *Opasni* – svaki otpad koji sadrži materije, koje imaju neko od sljedećih svojstava: eksplozivnost, reaktivnost, nadražljivost, štetnost, toksi nost, infektivnost, kancerogenost, mutagenost itd...
- *Neopasni* – otpad koji nema neko od svojstava opasnog otpada;
- *Inertni otpad* – je neopasni otpad, koji ne podliježe zna ajnijim fizi kim, hemijskim ili biološkim promjenama. Inertni otpad nije topljiv, goriv ni na druge na ine reaktivan niti biorazgradljiv.

Prema mjestu nastanka otpad se dijeli na:

- *Komunalni otpad* – nastaje u domaćinstvu i išćenjem javnih površina,
- *Industrijski otpad* – nastaje u proizvodnim procesima u industriji,

- *Ambalažni otpad* – ambalaža preostala nakon što se proizvod raspakuje,
- *Građevinski otpad* – otpad koji nastaje u procesu izgradnje i sanacije objekata,
- *Medicinski otpad* – je otpad iz laboratorija, materijal za jednokratnu upotrebu zaražen krvlju bolesnika-igle,špricevi, gaze, lijekovi i dr.
- *Farmaceutski otpad,*
- *Elektroni i elektroni ni otpad* – bilo koja elektroni na i elektroni na oprema,
- *Otpadna vozila i otpadne gume* – otpad koji nastaje istekom vijeka trajanja,
- *Otpad iz rudarstva i eksploatacije mineralnih sirovina,*
- *Otpadna ulja,*
- *Mulj iz postrojenja za pre išćavanje otpadnih voda*

Budući da je dosadašnja praksa u Crnoj Gori pokazala, da je sakupljanje otpada po principu primarne selekcije u više kanti, za staklo,papir, pet, metal i ostali otpad neefikasno, i da se kao krajnji rezultat dobije uglavnom samo miješani otpad u svakoj od njih, predviđena se uvodjenje tzv. sistema -dvije kante za separatno sakupljanje suve i mokre frakcije.

Ovaj sistem podrazumjeva obavljanje primarne selekcije, tj. razdvajanja otpada na mjestu njegovog nastanka u dvije kante:

- ***s va anta*** - zajedničko odvajanje primarno selektovanih materijala kao što su papir, karton, plastika, staklo, guma, metal, tekstil i sl.
- ***o ra anta*** - odvajanje ostalog otpada, koji je po svom sastavu uglavnom mokar, zbog prisustva ostataka od hrane, materijala organskog porijekla, baštenskog otpada, proizvoda za higijenu i sl.

Ovakav sistem je ocijenjen kao najprihvatljiviji ,koji u startu ne opterećuje previše stanovništvo, koje treba takvom sistemu da se prilagodi, ni preduzeća koja se bave sakupljanjem i transportom otpada.

Državni plan upravljanja otpadom je osnovni dokument, kojim se određuju dugoročni ciljevi upravljanja otpadom i utvrđuju uslovi za racionalno i održivo upravljanje otpadom u Crnoj Gori. Njime je dat prikaz postojećeg stanja upravljanja otpadom. Planom su sadržane mjere, koje treba preduzeti da bi se

obezbjedili najbolji uslovi za pripremu otpada za ponovnu upotrebu, recikliranje i zbrinjavanje, na in prihvatljiv za zaštitu životne sredine i zdravlje ljudi.

Državni plan upravljanja otpadom koji je usvojila Vlada Crne Gore predvidio je formiranje tri regionalna centra za upravljanje otpadom

- **egion entar** - **odgorica**, Cetinje, Danilovgrad, Nikšić, Plužine i Šavnik;
- **egion jever** - **ijelo polje**, Mojkovac, Kolašin, Pljevlja, Žabljak, Berane, Rožaje i Andrijevica;
- **egion ri orje** - **ar lcinj**, Herceg Novi, Kotor, Tivat i Budva

III OPŠTI PODACI O DEPONIJU

Odluku o Izradi Urbanisti kog projekta "Me uopštinska sanitarna deponija Možura" broj 030-119, od 08.07.2005. godine, donijela je Skupština opštine Bar na sjednici održanoj 08.07.2005. godine, a pravni osnov za donošenje ove odluke je sadržan u članu 31. Zakona o planiranju i ureenju prostora („Sl.list RCG,, br. 28/05).

Cilj izrade Urbanisti kog projekta bio je da u skladu sa Strateškim master planom na državnom nivou, iskazanim investicionim interesom i razvojnim programima opštine Bar, (a koji su sagledani kroz Studiju izvodljivosti za izgradnju i rad regionalne sanitarne deponije "Možura") razradi predmetnu lokaciju i stvori planski osnov za dalju realizaciju planiranih sadržaja.

Granica zahvata sanitarne deponije definisana je Odlukom o izradi urbanisti kog projekta i Programskim zadatkom. Zahvat ini dio kat.parcele br. 2416/1 KO Kunje. Površina kat. parcele je cca 22.5 ha i obuhvaćena je Urbanisti kim projektom "Me uopštinska sanitarna deponija Možura". Skupština opštine Bar je na XX sjednici održanoj 29.01.2010. godine usvojila Urbanisti ki projekat "Me uopštinska sanitarna deponija Možura". Odluka o

donošenju urbanisti kog projekta objavljena je u "Sl. listu CG - opštinski propisi", br. 6/10, od 8.2.2010. godine.

Osnovna namjena sanitarne deponije je pravilno zbrinjavanje komunalnog otpada, koji se proizvede na teritorijama opština Bar i Ulcinj. U okviru dugoro nog rješavanja pitanja odlaganja komunalnog otpada, lokacija Možura odabrana je kao najbolje rješenje za izgradnju me uopštinske sanitarne deponije.

Sanitarna deponija Možura je izgra ena potpuno u skladu sa Zakonom o upravljanju otpadom i direktivom EU br. 99/31/EZ, 06/12EZ, 08/98EZ. Tehnologija rada je metoda kona nog zbrinjavanja komunalnog otpada, u kojoj se komunalni otpad kontrolisano odlaže na prethodno tehni ki i tehnološki pripremljen teren izolovan multibarijernom zaštitom.

Lokacija deponije se nalazi naspram zaliva Hladna, na teritoriji opštine Bar, ispred ulaska u tunel Belveder, koji je granica izme u opština Bar i Ulcinj. Prirodni pejzaž ini kategorija tzv. gariga, na nadmorskoj visini od 245-295 mnm, koje još uvek egzistiraju na neizgra enom dijelu, oko jaruga i brežuljaka. Deponija je izgra ena na padini brda, u blizini puta Bar – Ulcinj, okrenutoj moru. Lokacija se nalazi na neravnom terenu kre nja kog sastava. Od magistralnog puta prema lokaciji, vodi asfaltirani prilazni put u dužini od oko 2 km. U zoni lokacije i njenoj blizini nema podru ja koja su zaštićena ,kada su u pitanju prirodna i kulturna dobra. Zbog konfiguracije terena u zoni oko lokacije deponije, na rastojanju od oko 850 m nema stambenih i poslovnih objekata. Lokacija je od mora udaljena oko 1.500 m vazdušne linije.

Shodno potrebama i planu aktivnosti predvi enih za izgradnju i rad same deponije Možura, predsjednici Opština Bar i Ulcinj su dana 31.10.2008. godine potpisali Ugovor o osnivanju društva "Možura" DOO, za upravljanje regionalnom sanitarnom deponijom Možura.

U ešće Opštine Bar u preduzeću "Možura" DOO je 65% , dok Opština Ulcinj ima 35% udjela. Procenat u ešća je određen na osnovu pokazatelja o koli ini komunalnog otpada iz ove dvije opštine i lokacije same deponije.

Slika 1: Sanitarne kade u procesu izgradnje

Ukupni projektovani kapacitet deponije je .

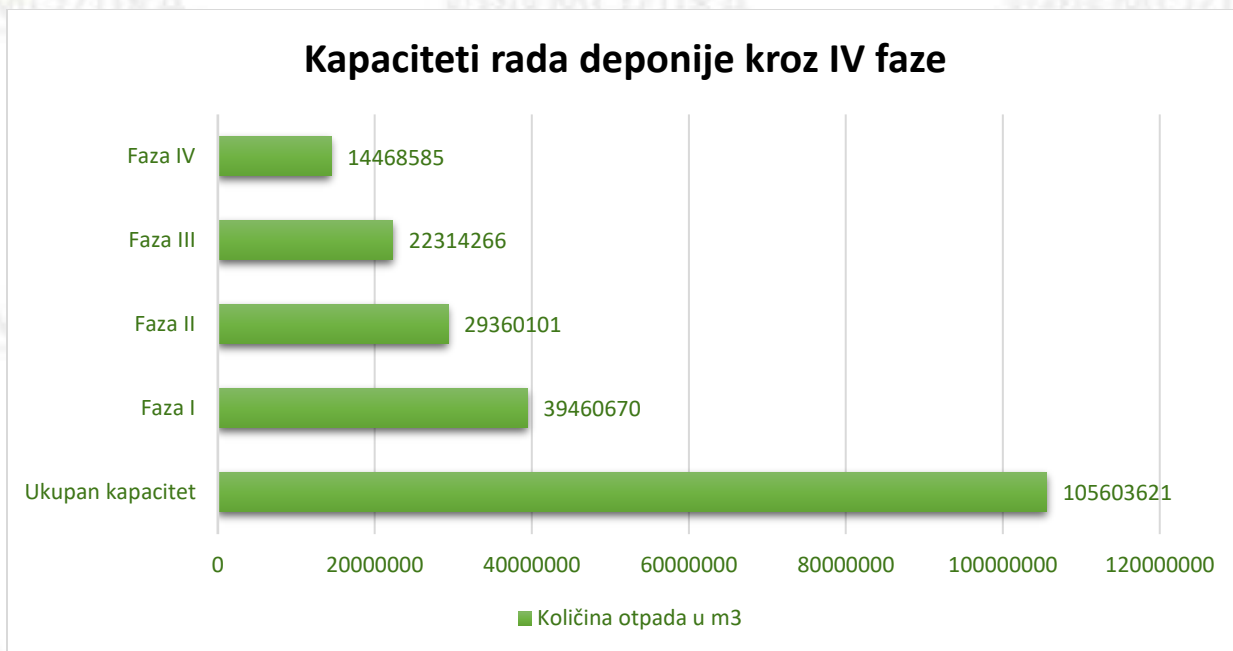
Navedeni kapacitet na deponiji se sastoji iz etiri faze rada deponije:

I faza 394.606,70m³;

II faza 293.601,01m³;

III faza 223.142,66m³;

IV faza 144.685,85m³.

**Grafikon 1: Prikaz kapaciteta i rada deponije kroz IV faze izražen u m³*

Popunjenost kapaciteta deponije zaklju no sa novembrom 2021. godine, nakon gotovo 10 godina rada, iznosi cca 660.000 m³, što predstavlja 62% ukupnog predvi enog kapaciteta deponije, koji iznosi 1.056.036,21m³. Za o ekivati je da će ukupni kapaciteti biti popunjeni za 4 do 5 godina, ukoliko dinamika deponovanog otpada bude na nivou prethodnih godina.

**Grafikon 2: Prikaz zauzetosti kapaciteta sanitarnih kada izražen u procentima*

Slika 2: Odlaganje otpada

Slika 3: Proces prekrivanja otpada

Imajući u vidu da je životni vijek deponije ozbiljno skraćen, da je iskorišteno preko 60% kapaciteta, s obzirom na to da otpad na Možuri odlažu sve primorske opštine, u narednom periodu prioritet menadžmenta će biti aktivnosti na proširenju sanitarnih kada i samog tijela deponije

Slika 4: Biotrnovi koji služe da prikupljanje deponijskog gasa

Imajući u vidu da izgradnjom sanitarne deponije nije zaokružen postupak integralnog upravljanja komunalnim otpadom, Urbanisti kim projektom je na postojećoj lokaciji predviđena izgradnja reciklažnog centra sa pratećim saobraćajnicama, magacinima zatvorenog i otvorenog tipa i proto nim skladištima, odnosno definisano je da je za reciklažni centar sa pratećim sadržajima u okviru urbanisti kog projekta obezbije eno oko 1.5 ha površine.

Prostor za izgradnju reciklažnog centra je obezbje en odmah pored administrativne zgrade, nakon prolaza vozila kroz kapiju i kolsku vagu za odre ivanje koli ine otpada. Na slobodnim površinama u okviru sanitarne deponije omogućeno je i definisati i prostor za kompostiranje.

Slika 5: Lokacija na kojoj je predviđena izgradnja reciklažnog centra

IV PLAN BUDUĆIH PRAVACA RAZVOJA SANITARNE DEPONIJE MOŽURA

Vizija poslovanja menadžmenta sanitarne deponije "Možura" u narednom periodu se odnosi na realizaciju razvojnih projekata

Pored bavljenja osnovnom djelatnošću, koja se odnosi na kvalitetno zbrinjavanje komunalnog otpada, posebna pažnja u 2022. godini bice posvećena realizaciji razvojnih projekata ,koi će se prvenstveno odnosti na unapre enje tehnologija rada i širenje djelatnosti, sa ciljem bolje zaštite prostora i o uvanja životne sredine.

Planirani projekti i aktivnosti na realizaciji

- Izgradnja novih sanitarnih kada

Vijek rada deponije je ozbiljno skraćen, s obzirom da svoj otpad na deponiji „Možura“ odlažu sve primorske opštine i treća lica, te da je od po etka rada deponovano preko 660.000t, što predstavlja skoro dvije trećine predvi enog kapaciteta. Za o ekivati je da će ukupni kapaciteti biti popunjeni za 4 do 5 godina, ukoliko dinamika dovoženja otpada bude na nivou prethodnih godina.

Uzevši u obzir ovakvo stanje, izgradnja novih sanitarnih kada je od klju ne važnosti za dalje postojanje i rad deponije. Iz tog razloga ce biti intenzivirane aktivnosti, kako bi se iznašlo najbolje rješenje i otpo elo se sa realizacijom ovog projekta.

Urbanisti ki projekat deponije obuhvata mnogo veći prostor nego što je samo tijelo deponije, i prirodno bi bilo da se na slobodnim površinama izgrade nove sanitarne kade , kako bi se produžio vijek rada deponije što je i Državnim planom upravljanja otpadom predvi eno.

Moguće je i proširenje urbanisti kog projekta kako bi se troškovi izgradnje novih sanitarnih kada smanjili.

Proširenje je izvodljivo kako na državnom tako i na privatnom zemljištu. Mogući problem sa državnim zemljištem je taj što se deponija grani i sa zemljištem za koje je data koncesija za eksploataciju tehni ko-gra evinskog kamena.

U 2020. godini je ura eno konceptualno rješenje za izgradnju novih sanitarnih kada, geodetski i geomehani ki elaborat u zahvatu Urbanisti kog projekta. Ova studija je dala i procjenu ukupnih troškova, kao i tehnologiju izgradnje, sa projektovanim na inom sakupljanja procjednih voda i evakuacijom deponijskog gasa. Nove kade bi bile naslonjene sa jugozapadne strane na postojeće, uz izgradnju potpornog zida visine 32 m. Projektom potpornog zida je predvi ena upotreba fleksibilnih geomreža od polivinil alkohola (PVA) u nosećem i polipropilena (PP) u popre nom pravcu, proizvedenih pletenjem od vlakana niskog te enja, otpornog na hemijske i mehani ke uticaje, a punjenje od kamenog agregata.

Ukupna zapremina projektovanih kada bi bila oko 1.200.000 m³, a cijena izgradnje preko 8.000.000 €. Najprostija ra unica pokazuje skoro 7€/m³, odnosno 8€/t deponovanog otpada. Trenutna cijena za usluge deponovanja otpada za komunalna preduzeća iz Bara i Ulcinja je 10€/t. Ovo nam pokazuje da je cijena izgradnje novih kada dosta velika i na postojeće cijene deponovanja ekonomski neodrživa .

Privatno zemljište je sa jugoisto ne strane postojeće deponije i obuhvata dio do starog puta za Ulcinj, koji je relativno ravan i na prvi pogled prihvatljiv za proširenje, naravno uz obezbje enje sredstava za eksproprijaciju. U susret tome smo izvršili geodetski elaborat za taj dio, a tako e planiramo u formi idejnog rješenja razraditi ovu lokaciju, sli no kako smo uradili za dio u okviru podru ja deponije.

red zete jere cilj izgradnje novi sanitarni kada

Izrađeno je konceptualno rješenje za izgradnju novih sanitarnih kada, geodetski i geomehani ki elaborat u zahvatu Urbanisti kog projekta. Završeno je geodetsko snimanje dijela koji je u privatnom vlasništvu, a oslanja se na deponiju. Potrebno je uraditi Idejno rješenje. Nakon izbora lokacije za proširenje, pristupiće se izradi Glavnog projekta i dobijanju neophodnih dozvola za izgradnju ili principa „projektuj i izgradi“.

Slika 6: Neke od mogućih lokacija za izgradnju novih sanitarnih kada

- **Izgradnja sistema za dobijanje električne energije i tople vode iz deponijskog gasa**

Deponijski gas koji se generiše kao produkt razgradnje otpada mehani kim, hemijskim i biološkim uticajem je na kontrolisani na in transportovan do ekobaklje na kojoj se vrši njegovo spaljivanje. Projekat aspiracije, transporta i spaljivanja biogasa na ekobaklji je u radu nešto više od etiri godine. Deponijski biogas proizveden na deponiji koji bi sadržavao, a trenutno je to slu aj na našoj deponiji, 50% metana -CH₄ sagorijevanjem 1Nm³ daje na baklji 4,30 kW.

Iskorišćenjem 1Nm³ u kogeneratoru moguće je dobiti 2,10 kWh električne i 2,15 kWh toplotne energije, što pri maksimalnoj projektovanoj proizvodnji gasa od 495,2 Nm³/h iznosi 1,040 MWh električne i 1,065 MWh toplotne energije.

Navedene količine jasno upućuju na opravdanost izgradnje postrojenja za kogeneraciju ili samo za pretvaranje u električnu energiju, kako bi došlo do valorizacije energije koja se proizvodi razgradnjom otpada. U tom cilju menadžment „Možura,, DOO je već započeo sa aktivnostima za pripremu ovog projekta. Očekujemo da do februara 2022. godine, bude završena Studija izvodljivosti za moguću valorizaciju biogasa i pretvaranje u električnu energiju. Pored izrade studije izvodljivosti tj. opravdanosti izgradnje ovog postrojenja, potrebno je izraditi Glavni projekat, izvršiti njegovu reviziju i obezbjediti

finasijska sredstva za njegovu realizaciju, ili na osnovu izra ene Studije raspisati tender po principu "projektuj i izgradi".

Rije je o projektu ija je o ekivana vrijednost do 2.000.000 eura.

Obaveza ovog preduzeća da upravlja ovom deponijom još 30 godina, nakon zatvaranja tj. sve dok se bude proizvodio biogas, pa samim tim se stvaraju preduslovi da i nakon zatvaranja ,preduzeće ostvaruje prihode od isporu ene elektri ne energije pretvaranjem energije nastalog biogasa.

Povrat investicije se o ekuje za relativno kratak vremenski period.

red zete jere cilj izgradnje siste a

Potrebno je izraditi studiju izvodljivosti do kraja 2021. godine, eventualno do februara 2022. godine. Uraditi Glavni projekat, izvršiti njegovu reviziju i obezbjediti finasijska sredstva za njegovu realizaciju. Do juna 2022. godine raspisati tender po principu „projektuj i izgradi“.

Slika 7: Postrojenje za sagorijevanje deponijskog gasa na deponiji „Možura“

- Izgradnja postrojenja za tretman procjedenih voda

Na deponijama za komunalni otpad, usljed vode koja se nalazi u vrstom otpadu i vode od atmosferskih padavina, neophodno je obezbjediti da se kroz adekvatan sistem izvrši sakupljanje procjedenih voda i njihov tretman. Na deponiji Možura to je izvedeno tokom izgradnje sanitarne deponije i kompletna procjedna voda se sistemom koji je postavljen u tijelu deponije ispod filterskog sloja od šljun anog materijala frakcije 16 – 32 mm dovodi do egalizaciono-kompenzacionog bazena - lagune $V=1000 \text{ m}^3$. Ocjedne vode se odvođe perforiranim cijevima pre nika $\text{Ø}200 \text{ mm}$ i $\text{Ø}350 \text{ mm}$. Gravitaciono i uz pomoć pumpi se voda iz lagune odvođa u sistem od tri bazena u kojima se vrši stabilizacija mulja, aeracija i taloženje a nakon toga uz pomoć pumpi vrši recirkulacija u tijelo deponije. Ove otpadne vode se ne smiju ispuštati direktno u okruženje bez prethodnog pre išćavanja.

Stvarni sastav procjedenih voda veoma je teško predvidjeti, jer on zavisi od niza promjenljivih faktora kao što su: sastav otpada, temperatura i sadržaj vlage, putanja te nosti, debljina deponije, faze razlaganja otpada, mogućnost me uslojeva da apsorbuju i uklone zaga enje kao i kvalitet vode koja se infiltrira u deponiju.

Institut za gra evinarstvo "IG" Banja Luka koji je bio glavni projektant za izgradnju deponije je uradio Studiju izvodljivosti i izbor najbolje tehnologije za pre išćavanje procjedenih voda sa idejnim rješenjem izabrane tehnologije. Na osnovu sprovedenih detaljnih, višekriterijumskih analiza i uporednih ocjena, predloženo je usvajanje postupka reverzne osmoze (RO) kao najbolje tehnologije za pre išćavanje procjedenih voda na deponiji Možura.

Prednosti sistema reverzne osmoze, uz predobradu i sa recirkulacijom koncentrata na deponiji su u sljedećem:

- Uklanja se 90-99% prisutnih primjesa, kroz smanjenje boje, amonija nog azota, sadržaja teških metala, vrijednosti BPK i HPK;
- Omogućuje se jednostavno proširenje kapaciteta i dodatak modula, te fleksibilnost u procesu uspostavljanja razli itih kvalitativnih i kvantitativnih parametara postrojenja.

Procjedna voda iz deponije je 5-10 puta zaga enija od fekalnih i otpadnih voda iz domaćinstava. Tehni ka služba "Možura" DOO u skladu sa Integrisanom dozvolom ,jednom sedmi no vrši analizu osnovnih

parametara procjednih voda, a tako e se vrši analiza od strane licencirane firme – Centar za ekotoksikološka ispitivanja (CETI).

Ukupna potrebna finansijska sredstva predvi ena Studijom izvodljivosti za ovaj projekat su cca 700.000 €, koje Društvo u ovom trenutku nije u mogućnosti da odvoji za realizaciju ovog projekta.

Shodno tome , ulažu se napori kako bi se finansijska sredstva za izgradnju ovog postrojenja obezbijedila iz nekih me unarodnih fondova.

red zete jere cilj izgradnje postrojenja

Urađena je studija izvodljivosti i za najbolju tehonologiju je odabran postupak reverzne osmoze (RO). Za realizaciju je potrebno obezbijediti neophodna finansijska sredstva. U tom cilju vođeni su razgovori sa Eko fondom. Duštvo će u narednom periodu ulagati dodatne napore u cilju izgradnje postrojenja, sve dok investicija ne bude realizovana.

Slika 8: Primjer postrojenja za pre išćavanje otpadnih voda (postrojenje u opštini Tivat)

Slika 9: Bazen za sakupljanje ocjednih voda na Možuri

Slika 10: Postrojenje za pre išćavanje procjenih voda sistemom reverzne osmoze

-
-
- **Izgradnja centra za selekciju, kompostiranje i centra za obradu građevinskog materijala**

Projekat centra za selekciju, kompostiranje i tretman građevinskog otpada je u fazi idejnog projekta po tenderu Direkcije za javne radove, a na osnovu projektnog zadatka Sekretarijata za ureenje prostora Opštine Bar, uraenjen je krajem 2015.godine.

S obzirom da je vrijednost projekta bila velika i da većina uesnika, odnosno Ministarstvo, opštinski sekretarijat, a i Možura nijesu bili zadovoljni izraenim projektom, Ministarstvo je u partnerstvu sa EU izvršilo izradu nove studije izvodljivosti za izgradnju Centra za selekciju i Centra za kompostiranje na Možuri. Možura je regionalni centar za upravljanje otpadom za južnu regiju, i prirodno je da budu ovi centri na njoj. Kroz uesće u izradi studije ukazivali smo na odreene, po našem mišljenju, potrebe koje treba da navedena studija uzme u razmatranje i implementira.

Kona nom verzijom Studije, nijesmo do kraja zadovoljni na što smo i ukazivali u toku izrade iz nekoliko praktinih razloga:

-Predviđena je količina od 16,67% otpada, koji će biti selektovan u cjelokupnom postrojenju za selekciju što bi, kako je praksa pokazala, bio i manji procenat od navedenog, kroz studiju.

-Centar za kompostiranje, kao centar za preradu otpada, bi se nalazio na otvorenom i vršila bi se prerada koja bi po našem mišljenju proizvodila mnogo negativnog uticaja na širenje neprijatnih mirisa. Tako e, nakon "prerade" cjelokupni otpad od kompostiranja bi se odlagao na deponiju ,što kroz dio za prekrivku, što kroz materijal koji se vraća u tijelo deponije.

Centar za selekciju je koncipiran da prima primarno selektovan otpad u skladu sa Zakonom, što je sasvim u redu. Ukupna količina primljenog otpada koji će biti odložen na deponiji je 83,33%, što ne predstavlja značajnu uštedu prostora same deponije, a veoma velika sredstva se predviđaju za izgradnju Centara (cca 10 miliona eura).

Treba napomenuti da u odnosu na prvobitno urađeni projekat 2015. godine, Studija nije razmatrala centar za obradu građevinskog materijala.

Obradu građevinskog otpada smo u prilici vršiti sa drobilicom, koju smo nabavili, ali su nam za to potrebne dodatne izmjene u projektnoj dokumentaciji. Da bi iskoristili nabavljenu drobilicu za preradu otpadnih guma, tako e su nam neophodne dodatne izmjene postojećih zakonskih rješenja i dobijanje dodatnih dozvola.

„Možura“ DOO je u fazi revizije Integrisane dozvole. Agenciji za zaštitu prirode i životne sredine poslat je zahtjev za proširenje dozvole za moguću preradu građevinskog otpada i otpadnih guma. Agencija je kontaktirana više puta po ovom osnovu, ali revizija jos uvijek nije završena.

red zete jere cilj izgradnje centra Završena je studija izvodljivosti za izgradnju Centra za selekciju i Centra za kompostiranje koju je finansirala EU.

Slika 11: Primjer centra za selekciju otpada

Slika 12: Kompostiranje otpada

- Projekat ozelenjavanja deponije

Glavnim projektom o izgradnji sanitarne deponije Možura predviđeno je da se uradi projekat ozelenjavanja. Protokolom između „Integral inženjeringa„d.o.o. Opštine Bar i Komunalnog preduzeća iz Bara ,bilo je predviđeno da komunalno preduzeće izvrši inicijalno ozelenjavanje, koje je započeto ,ali nikada nije do kraja završeno.

Zeleni pojas osim vizuelnog efekta, istovremeno treba da bude ekozaštitni pojas

Zeleni zaštitni pojas treba da se podigne oko same deponije, sa unutrašnje strane, a gdje to nije moguće,(a moguće je sa spoljne) potrebno je formirati zaštitni pojas sa spoljne strane deponije. Takođe, uloga zelenog zaštitnog pojasa bila bi sprečavanje širenja neprijatnih mirisa sa tijela deponije, sprečavanje širenja lebdjećih estica sa tijela deponije ,kao i sa kamenoloma ka deponiji, i ublažavanje negativnih efekata buke, koji će dolaziti sa deponije i pomenutog kamenoloma.

(štiti okolinu od uticaja deponije, a i deponiju od uticaja okoline u pojedinim slučajevima), a potom i vjetrozaštitni pojas.

Dakle, funkcija zaštitnog zelenog pojasa je višestruka, ali prvenstveno je sanitarna i vizuelna, a potom i zaštitna od uticaja dominantnih vjetrova za ovo područje.

Na zapadnoj, jugozapadnoj i južnoj strani se nalazi kamenolom, koji bi širenjem eksploatacionog polja ka granicama deponije, mogao da utiče na stabilnost same deponije, tako da bi funkcija zelenog zaštitnog pojasa u ovom slučaju pored pobrojanih bila i da osigura stabilnost deponije.

Tako da bi se zaštitni pojas sastojao od tri zone:

1. Pojas za zaštitu od vjetra
2. Zaštitna pasivna vegetacija
3. Hortikulturna vegetacija

Ozelenjavanje je predviđeno na svim slobodnim površinama oko sanitarnih kada, platoa za selekciju i kod kolske vage.

Prilikom projektovanja i izgradnje zaštitnog zelenog pojasa, potrebno je što je moguće više u okviru kompleksa, zadržati postojeću vegetaciju.

Pravilnom odabirom otpornih drvenastih biljnih vrsta, može se uticati na sastav vazduha i mikroklimu radne sredine, jer: pre išćavaju vazduh i izravnavaju deficit kiseonika, uti u na smanjenje ekstremnih temperatura, pospješuju strujanja vazduha, štite od vjetrova, talože vrste estice (prašine, a i, dima), štite od buke i vibracija, smanjuju nivo podzemnih voda evaporacijom i drugo. Pri izboru vrsta za podizanje zaštitnih pojaseva mora se voditi ra una o: njihovoj otpornosti na klimatske faktore staništa (temperaturu, vlažnost, vjetar, itd.), stepenu tolerancije na specifi ne vrste zaga ujućih materija, brzini rasta, visini, dužini vegetacinog perioda i otpornosti prema biljnim bolestima, prilagodbama na faktore reljefa i geološku gra u (fizi ko-geografske procese i pojave), prisustvo površinskih i podzemnih voda.

Slika 13: Ozelenjavanja od strane zaposlenih u dijelu oko upravne zgrade

Sopstvenim sredstvima i angažovanjem smo u određenom dijelu uspjeti da izvršimo ozelenjavanje kako bi oplemenili dio u kome svakodnevno boravimo, što ima bolji vizuelni efekat i pozitivne efekte na širenje neprijatnih mirisa.

Ukupna vrijednost investicije prevazilazi trenutne finansijske mogućnosti „Možura“ DOO, jer iznosi cca 500.000 €. Veliki problem predstavlja i potreba za zalivanjem predvi enog zelenila, usljed nemogućnosti priklju ka na stalni izvor vodosnabdijevanja .Prema procjeni stru nih službi iz Komunalnog preduzeća Bar, za potrebe zalivanja kompletnog zelenila u toku ljetnjih mjeseci, potrebno je i do 100m³ vode dnevno.

red zete jere cilj ozelenjavana deponije *Potrebno je izraditi projekat ozelenjavanja deponije i obezbijediti finansijska sredstva. Planirano je da projekat bude izrađen u toku 2022. godine*

Važno je naglasiti da ukupno svi gore navedeni kapitalni projekti prevazilaze trenutne finansijske i kadrovske mogućnosti našeg Društva i da bez značajnijeg angažovanja opština, države i međunarodnih institucija, nije ih moguće sve realizovati. Društvo će u skladu sa svojim mogućnostima izvršiti neophodne nabavke, prvenstveno u pripremi tehnike i druge dokumentacije za njihovu realizaciju. Kroz plan javnih nabavki biće detaljno prikazan utrošak sredstava za realizaciju projekata.

V OPERATIVNI PLAN RADA

Na sanitarnoj deponiji Možura, vrsti komunalni otpad se doprema vozilima preduzeća, koja sa deponijom imaju potpisane ugovore o odlaganju otpada. Vozilo koje dobije dozvolu za ulaz, odlazi do prijemnog punkta, gdje se vrši identifikacija vozila, voza i definiše vrsta otpada. Ukoliko se utvrdi da je u vozilu otpad, koji nije predviđen za deponovanje na sanitarnoj deponiji, kako je precizirano Integrisanom dozvolom vozilo se mora vratiti. Na prijemnom punktu se nalazi elektronska kolska vaga na kojoj se utvrđuje bruto težina vozila. Nakon vaganja vozilo sa otpadom se upućuje na sanitarnu kadu i to saobraćajnicom, čija je maksimalna dozvoljena brzina 20km/h.

Tehnologija kompaktovanja je izuzetno važna, kako po debljini sloja koja je optimalna da bude 40-50cm, tako i po broju prolazaka kompaktora preko komunalnog otpada. Step en sabijanja predstavlja kritičan parameter, koji određuje vijek eksploatacije deponije, zbog čega je neophodna upotreba kompaktora kojim se radom postižu veće gustine deponovanog otpada, a samim tim i ušteda prostora.

Na sanitarnoj kadi se radi ponovna kontrola otpada, pri pražnjenju iz vozila. Nakon istovara, vozilo napušta prostor sanitarne kade do prostora za pranje točkova. Poslije pranja točkova, ponovo dolazi na elektronsku vagu, gdje se vrši mjerenje vozila bez tereta. Na taj se način dobija težina odloženog otpada na sanitarnoj kadi. Za svako vozilo se izdaje otpremnica – tj. potvrda o količini odloženog otpada. Neselektovani otpad se razastire na sanitarnoj kadi

buldozerom, a nakon toga, ukoliko se utvrdi da otpad nema dovoljnu vlažnost, kvasi se vodom i kompaktuje specijalnom mašinom- kompaktorom.

Prosje na gustina sabijenog otpada ,koji se dovozi vozilima komunalnih preduzeća je 300-350 kg/m³, a srednja gustina nakon sabijanja kompaktorom predvi ena je Glavnim projektom od 800-830 kg/m³.

Dodavanje otpada vrši se do visine od 3m i nakon toga otpad se prekriva inertnim materijalom. Prekrivanje je potrebno gotovo svakodnevno vršiti. Nakon svakog sloja od 3m potrebno je izdizati biotrnove za aspiraciju deponijskog biogasa kao i sekundarne linije gasovoda. Pravilan rad deponije zahtijeva obezbje enje dovoljne koli ine vode, kako za kvašenje komunalnog otpada tako i za održavanje zelenih površina.

Pored ovih klju nih operacija prilikom odlaganja otpada, upravljanje deponijom podrazumjeva i sljedeće mjere i radnje:

- Održavanje deponije i saobraćajnica,
- Kontrolu rada sistema za aspiraciju, transport i sagorijevanje biogasa na ekobaklji,
- Kontrolu kvaliteta procjednih voda,
- Kontrolu kvaliteta vazduha, zemljišta i izvorskih voda u blizini deponije,
- Evidenciju o koli ini i sastavu otpada,
- Evidenciju o koli ini raspoloživog i upotrijebljenog prekrivnog materijala,
- Vremensku angažovanost opreme i evidenciju održavanja,
- Praćenje troškova deponovanja,
- Bezbjednost.

Radno vrijeme je uskla eno sa radom komunalnih preduzeća koja dovoze otpad na na in da se u zimskom periodu prijem otpada vrši od 8⁰⁰ - 20⁰⁰ h ,a u toku ljetnje turisti ke sezone od 7⁰⁰ - 22⁰⁰ h, svih 7 dana u sedmici, kao i u toku državnih i vjerskih praznika tokom cijele godine.

Nakon završetka prijema otpada, na deponiji je prisutna samo služba obezbje enja.

VI OPERATIVNI PROGRAM POSLOVANJA ZA 2022. GODINU

Program poslovanja za 2022. godinu planiran je skladu sa direktivama EU, Zakonom o upravljanju otpadom i Državnim planom upravljanja otpadom . Predstavlja nastavak kvalitetnog zbrinjavanja komunalnog otpada primorske regije. Usluge će se pružati komunalnim preduzećima iz Bara i Ulcinja kao matinih Opštinama, komunalnim preduzećima iz Budve, Tivta, Kotora, preduzeću Hemosan iz Bara i trećim licima ,ukoliko bude zainteresovanih.

*O ekivane koli ine otpada za prijem i odlaganje shodno planu za 2022. godinu
iznose tona*

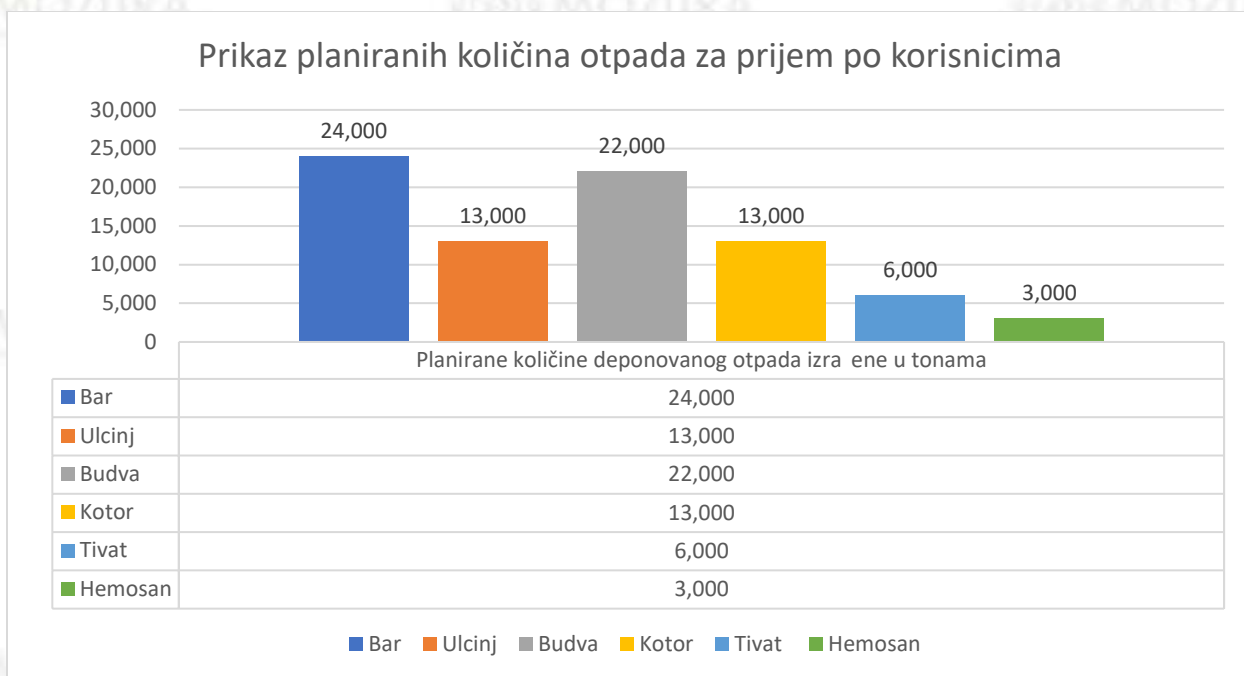
Planirano je da se u 2022. godini prihvati otpad matinih opština Bar i Ulcinj u koli ini od cca 37.000 tona, po cijeni od 10€ po toni, koja se odnosi na Opštine osniva e.

O ekivanje je da se otpad iz opština Budva, Kotor i Tivat dopremi u koli ini od 41.000 tona, po cijeni od 20€ po toni.

Od strane privatnog preduzeća “Hemosan” iz Bara o ekuje se koli ina od 3.000 tona, po cijeni od 20€ po toni.

Tabela 1: prikaz planiranih koli ina otpada za prijem po korisnicima

Korisnik	Koli ine otpada za deponovanje (t)
Doo “Komunalne djelatnosti” Bar	24,000 t
Doo “Komunalne djelatnosti” Ulcinj	13,000 t
Doo “Komunalno” Budva	22,000 t
Doo “Komunalno Kotor”	13,000 t
Doo “Komunalno” Tivat	6,000 t
Doo “Hemosan” Bar	3.000 t
<i>Ukupna planirana koli ina</i>	<i>t</i>

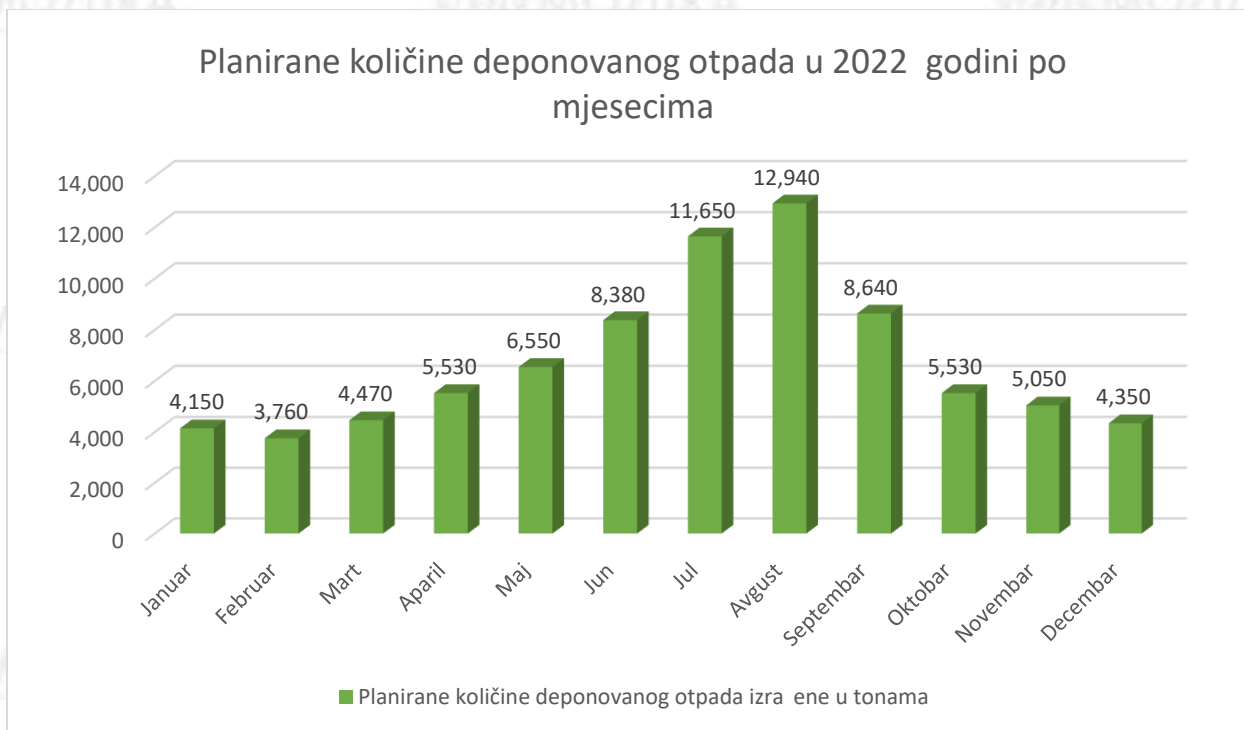

Grafikon 3: Prikaz planiranih količina otpada za prijem u 2022. godini po korisnicima

Shodno parametrima iz prethodnih godina, koji se odnose na dinamiku i količine otpada koje su dopremene na deponiju, sačinjen je Plan prijema otpada po mjesecima.

Tabela 2: prikaz planiranih količina otpada za prijem po mjesecima u 2022. godini

Mjeseci	Planirane količine otpada (t)
Januar	4,150
Februar	3,760
Mart	4,470
April	5,530
Maj	6,550
Jun	8,380
Jul	11,650
Avgust	12,940
Septembar	8,640
Oktobar	5,530
Novembar	5,050
Decembar	4,350
UKUPNO:	t

Grafikon 4: Prikaz planiranih količina otpada za prijem u 2022. godini po mjesecim

VII RESURSI “MOŽURA” DOO – MATERIJALNO TEHNI KA OPREMLJENOST

“Možura” DOO u svom vlasništvu pored poslovnih prostora, objekata i zemljišta, posjeduje opremu i mehanizaciju neophodnu za rad i funkcionisanje deponije. Kada je rije o mehanizaciji, važno je naglasiti da smo za potrebe rada u proteklom periodu iz sopstvenih sredstava kupili kompaktor i drobilicu za kabasti otpad. Planirano je da se u toku 2022. nastavi sa uvećavanjem imovine društva na na in što ćemo opredijeliti određena sredstva za nabavku dodatne mehanizacije, sredstava za rad i radove na građevinskim objektima na samoj deponiji.

Dobra tehni ka opremljenost je od velikog značaja za visoko kvalitetan tehnološki proces tretmana otpada. Potreba za ovim sredstvima je posebno izražena u ljetnjim mjesecima kada se količine otpada, koje se deponuju povećavaju i do tri puta u odnosu na zimski period.

	OBJEKTI	KOLI INA
I	Poslovni objekat na deponiji - površine 100 m²	1
II	Poslovne kancelarije Ul.B alovića 13 - površine 45 m²	1
III	Ostali objekti	1
1	Montažni objekat (prijemni punkt za KO) P= 6 m ²	1
2	Kamionska vaga tip MJ 100A2N 18x3m 60t	1
3	Trafostanica TS 10/0,4KV;1x630 /160 KVA	1
4	Sanitarna kada I	1
5	Sanitarna kada II	1
6	Sanitarna kada III	1
7	Sanitarna kada IV	1
8	Sistem za procjedne i ocjedne vode sa 4 AB bazena	1
9	Laguna- akumulacioni rezervoar V=700m ³	1
10	Rezervoar V=50m ³ za tehni ku vodu	2
11	Saobraćajnica širine 7 m (prilazna i unutar deponije)	1
12	Nadzemni AB kanal za popravku sredstava	1
13	Ograda visine 2m oko cijele deponije	1
14	Praonica za to kove vozila i prostor za radionicu	1
15	Buster stanica za snabdijevanje vodom iz rezervoara	1
16	Montažni objekat za smještaj pumpi P=6m ²	1
17	Prilazna saobraćajnica za KO	1
	OPREMA I MEHANIZACIJA	KOLI INA
IV	Oprema	
1	Pumpe za recirkulaciju procjednih voda P=30KW	2
2	Pumpe u laguni za procjedne vode P=1,5KW	3
3	Pumpa za pranje vozila (pera pod pritiskom)	1
4	Agregat SDMO Tip J110K (110kVA,88kW)	1
5	Elektri ni kompresor ABAC p _{max} =10bar	1
V	Mehanizacija	
1	Kompaktor Bomag BC 572 RB (2012)	1
2	Kompaktor STA Com 3000 (2004)	1
3	Buldozer Shantui SD 13 (2011)	1
4	Bager - utovariva Terex TLB840 (2012)	1
5	Traktor MasFerguson sa prikolicom i cistijernom (2012)	1
6	PMV Škoda Superb (2015)	1
7	PMV Škoda Octavia (2019)	1
8	TMV Dacia Dokker (2015)	1
9	Drobilica za zeleni otpad (2017)	1
10	Bager gusjeni ar H undai 160LC-7A (2008)	1

11	Buldozer CAT D6N XL (2018)	1
12	Kamion kiper IVECO Eurocargo 140 E 28 (2008)	1
13	Drobilica za kabasti otpad Arjes Impaktor 250 (2020)	1
14	Kompaktor Bomag BC 473 RB3 (2020)	1

VIII FINANSIJSKI PLAN

-Na ini i izvori finansiranja preduzeća

- Sopstvena sredstva,
- U ešće opština koje deponuju otpad,
- Donacije i krediti od me unarodnih fondova,
- Komercijalna zaduženja kod poslovnih banaka,
- Mogućnosti po principu javno-privatnog partnerstva.

Važno je naglasiti da „Možura“ DOO , gotovo sva nov ana sredstva kojima finansira tekuće izdatke, crpi iz sopstvenih prihod,a koje ubira od Komunalnih preduzeća i trećih lica kojima pruža usluge.

Tabelarni prikaz finansijskih prihoda i rashoda za 2022. godinu

Redni broj	ELEMENTI	Plan za 2022. godinu (€)
1	2	3
A	UKUPNI PRIHODI	1,510,000.00
I	Poslovni prihodi	1,250,000.00
II	Finansijski prihodi	0.00
III	Ostali prihodi-odložena sredstva	260,000.00
B	UKUPNI RASHODI	1,440,000.00
I	Poslovni rashodi	1,440,000.00
1.1.	Rashodi direktnog materijala i robe	185,000.00
	Nabavna vrijednost prodane robe	0.00
	Troškovi robe i materijala	185,000.00
1.2.	Drugi poslovni rashodi	1,225,000.00
1.2.1.	Troškovi goriva i energije	130,000.00
1.2.2.	Troškovi zarada i drugih li njih primanja	550,000.00
	Bruto zarade	490,000.00
	Ostala primanja	60,000.00
1.2.3.	Troškovi proizvodnih usluga	122,000.00
1.2.4.	Troškovi amortizacije	210,000.00
1.2.5.	Nematerijalni troškovi	177,000.00
1.2.6.	Ostali poslovni troškovi	36,000.00
II	Finansijski rashodi	
1	Rashodi kamata	0.00
2	Ostali finansijski rashodi	0.00
III	Neposlovni i vanredni rashodi	30,000.00
	Stambene potrebe zaposlenih	30,000.00
IV	BRUTO REZULTAT DRUŠTVA	70,000.00

A. Planirani ukupni godišnji prihodi u 2022. godini

Kao osnova za izradu ukupnih godišnjih prihoda su otkrivane količine otpada koje će biti odložene na deponiji, u 2022.godini.

A I

Kako je cijena za usluge odlaganja otpada, za matična preduzeća iz Bara i Ulcinja 10 €/toni, a za ostale korisnike usluga 20 €/toni, bez PDV-a dolazi se do ukupno projektovanih poslovnih prihoda u iznosu od 1.250.000,00 €

A II

Ostale prihode i odložena sredstva u iznosu od 260.000,00 €

Cijene za usluge odlaganja otpada određene su na osnovu podataka, bez kreditnog zaduženja i ukoliko se desi u toku 2022.godine, bilo kakva izmjena (da kredit bude transferisan na naše preduzeće) cijene usluga će morati biti korigovane, kao i kompletan finansijski plan. Takođe, doći će do korekcije finansijskog plana i ukoliko dođe do povećanja cijene za usluge deponovanja otpada. Kao jedan od pravaca budućeg djelovanja, biće preduzimanje aktivnosti koje će voditi ka donošenju odluke, kojom bi se namirila za otpad posebno izdvojila stavka za deponovanje otpada, koju bi naplatu vršilo naše preduzeće. Na ovaj način bi se rasteretila poslovanja komunalnih preduzeća Opština osnivača Bara i Ulcinja, a ujedno bi „Možura“ bila u mogućnosti da ostvari bolju naplatu svojih potraživanja s obrizom da je isplata obaveza koje ova dva komunalna preduzeća imaju prema našoj firmi na niskom nivou u dužem vremenskom intervalu.

„Možura“ DO ima zaključene ugovore o odlaganju otpada sa komunalnim preduzećima iz Bara, Ulcinja, Budve, Kotora, Herceg Novog i Tivta, kao i sa preduzećem Hemosan iz Bara.

B. Planirani ukupni godišnji rashodi u 2022. godini

Rashodi su planirani kao poslovni, finansijski, neposlovni i vanredni i ukupno iznose 1.440.000,00 € i odnose se na:

I

U poslovne rashode spadaju rashodi nabavke materijala i robe, troškovi goriva i energije, troškovi zarade i drugih li nih primanja, troškovi proizvodnih usluga, nematerijalni i drugi poslovni troškovi ukupno iznose 1.440.000,00 €.

B 1.1

Rashodi direktnog materijala i robe iznose ukupno 185.000,00€, a obuhvataju sljedeće: alat i sitan inventar, nabavku guma za gra evinske i transportne mašine i motorna vozila, kancelarijski materijal, nabavka ra unara i štampa a, nabavku sredstava za higijenu, djelova za adaptaciju praonice u radionicu, rezervnih djelova za elektro-mašinsku opremu, nabavka HTZ opreme, rezervnih djelova za mehanizaciju, sistema za navodnjavanje, cijevi crijeva za procjedne vode, nabavku materijala i opreme za sistem deponijskog gasa, nabavku opreme za uvanje, obradu i zaštitu podataka kao i video nadzor (IT Sektor), namještaja za garderobu radnika i dr.

B 1.2.

Drugi poslovni rashodi su planirani na iznos 1.225.000,00€ i odnose se na sljedeće:

B. 1.2.1

Troškovi goriva i elektri ne energije u iznosu od 130.000,00€.

B 1.2.2

Troškovi zarada i drugih li nih primanja planirani su u iznosu od 550.000,00€ ra unajući bruto zarade zaposlenih i lanova Odbora direktora, kao i ostala primanja.

B 1.2.3

Troškovi proizvodnih usluga su planirani u iznosu od 122.000,00€.

U te troškove spadaju nabavke koje će biti detaljnije opisane u Planu javnih nabavki a sadrže), održavanje sanitarnih kada, održavanje prostora deponije (zaštitna mreža, putevi, obodni kanali...), izgradnja prijemnog punkta na vagi, adaptacija praonice u radionici, iznajmljivanje radnih mašina i kamiona,

izgradnja parkinga i nadstrešnice, nabavka softvera i opreme za vagu, građevinski radovi na deponiji i u prostorijama, u ulici Branka Ćopića.

B. 1.2.4

Troškovi amortizacije su procijenjeni na iznos od 210.000,00€, shodno procjeni imovine društva.

B 1.2.5

Nematerijalni troškovi su planirani u iznosu od 177.000,00€, a sastoje se od: izrade projektne dokumentacije za projekte izgradnje sanitarnih kada, pripremu tenderske dokumentacije za realizaciju, kao i za projekat pretvaranja energije biogasa u električnu energiju i pripremu tendera. Izradu studija i elaborata, stručnog nadzora i konsultantskih usluga, održavanje web sajta, raznim vrstama održavanja sredstava i opreme, periodičnih ljekarskih pregleda zaposlenih, uslugama štampe, osiguranju zaposlenih i obaveznom osiguranju, registraciji i osiguranju vozila, osiguranju imovine, osposobljavanju zaposlenih za bezbjedan rad, reviziju završnog računa.

B 1.2.6

Ostali poslovni troškovi planirani su na iznos od 36.000,00€ i obuhvataju monitoring uticaja rada deponije na životnu sredinu, geodetskim radovima na deponiji, održavanje opreme, poštanske troškove, troškovi oglasa za tendere i drugi oglasi, pomoći zaposlenima i sl.

III

Finansijski, neposlovni i vanredni rashodi su planirani u iznosu od 30.000,00€, a uključuju sredstva predviđena za rješavanje stambenih pitanja radnika.

IV Društvo planira dobit u 2022.godini u iznosu od 70.000,00€.

IX PRAVCI BUDUĆIH DJELOVANJA - MISIJA, VIZIJA I CILJEVI

Rad preduzeća "Možura" DOO, se prije svega odnosi na zaštitu životne sredine i prostora pravilnim i kontrolisanim odlaganjem otpada, uz poštovanje svih propisa koji su usklađeni sa zakonima i tekovinama Evropske unije o očuvanju okoline.

Menadžment preduzeća i svi zaposleni, su u proteklim godinama ulagali značajne napore kako bi deponija radila i razvijala se u pravcima, koji za cilj imaju kvalitetnije procese rada i bolje zbrinjavanje otpada.

Pravilnim odlaganjem i tretmanom otpada, koji se odlaže na deponiji “Možura”, anuliraju se moguće posledice od zagađenja vazduha, voda i okolnog zemljišta a sve u skladu sa zakonom predviđenim referentnim vrijednostima.

Cilj budućih pravaca razvoja deponije “Možura” i njenih kapaciteta će se ogledati u proširenju djelatnosti, kojima se trenutno bavi. Prije svega, misli se na selekciju i preradu otpada, kako bi se procenat prerađenog otpada u Crnoj Gori povećao, te bi se na taj način zadovoljili kriterijumi koji u razvijenim zemljama EU vaze već godinama unazad, kada je u pitanju ova oblast.

Upoznavanje sa načinima i tehnologijama rada drugih razvijenijih deponija, predstavlja dodatni podstrek za dalji razvoj, primjenu novih i unapređivanje postojećih metoda rada.

Menadžment preduzeća u 2022. godini planira posjetu i obilazak nekih od deponija u zemljama Evropske unije, koje su svoje kapacitete i načine tretmana i prerade otpada uspjeli da održe na visokom nivou. Uz pozitivna iskustva kroz primjere rada drugih deponija, uložiće se dodatni napori za stvaranje uslova za dalji razvoj deponije “Možura”.

Misija poslovanja preduzeća će kako u 2022. godini, tako i narednim godinama biti zaštita životne sredine i stvaranje zdravijeg životnog okruženja, kroz savremen ekološki tretman otpada.

Ukoliko budu održavani domaći i međunarodni skupovi i sajmovi na temu ekologije, zaštite životne sredine, tretmana otpada, Možura će uzeti u obzir i to kako bi se usavršila znanja zaposlenih, sa ciljem kvalitetnijeg rada i poslovanja deponije u narednim godinama.

Kako bi realizacija planiranih projekata bila moguća, neophodno je pristupiti aktivnostima na izmjeni urbanističkog projekta- Me uopštinska sanitarna deponija Možura i stvoriti planski osnov za dalju realizaciju planiranih sadržaja. Urbanistički projekt, koji je trenutno na snazi, nisu obuhvaćeni objekti i postrojenja. Njena realizacija je planirana kako u 2022. godini tako i u narednim godinama razvoja preduzeća.

Poseban akcenat biće stavljen na izradu projektne dokumentacije i saradnju sa međunarodnim institucijama u cilju dobijanja finansijske podrške za dalji razvoj preduzeća. Društvo će aplicirati posredno ili neposredno kod raznih inostranih i domaćih fondova, kako bi se obezbijedila podrška za dalji razvoj.

Planirano je da se u narednoj godini pokrene medijska kampanja o važnosti pravilnog odlaganja komunalnog otpada. Kako bi kampanja dobila na značajnosti, saradnja će biti ponuđena svim korisnicima sanitarne deponije Možura, komunalnim preduzećima, kako opština osnivača tako i preduzećima iz Budve, Kotora i Tivta.

Zamisao menadžmenta Možure je da se dobrom, regionalnom kampanjom u saradnji sa građanima, kao krajnjim korisnicima poveća nivo ekološke svijesti i u nekom narednom periodu stvore preduslovi i mogućnosti da se u Crnoj Gori na ozbiljniji način pristupi selekciji i reciklaži otpada.

Cilj poslovanja Možure, predstavlja davanje dodatnog doprinosa kako bi se opravdao epitet Crne Gore kao prve ekološke države u Svijetu.

X ZAKLJU AK

Društvo će kao i do sada, tako i u 2022. godini, nastaviti sa povjerenim poslovima koji se odnose na pravilan, sanitarno ispravan i prije svega ekološki tretman odlaganja komunalnog otpada, adekvatnim zbrinjavanjem u sanitarnim kadama.

Planom javnih nabavki za 2022. godinu, jasno su definisane i sistematizovane sve potrebe Društva za uspješno poslovanje u 2022. godini.

Akcentat će biti stavljen na daljem, ubrzanom razvoju kapaciteta preduzeća, aktivnostima na proširenju prostornih kapaciteta preduzeća, kao i nastavku uspješnog poslovanja. Biće preduzeti svi koraci koji se odnose na realizaciju prvenstveno razvojnih projekata.

Pored ambicija menadžmenta, koje se odnose na razvoj, aktivnosti će biti usmjerene i na regulisanje duga od matičnih preduzeća, izradi normativnih akata, kontinuiranoj saradnji sa Mjesnim zajednicama Mrkojevići i Kru e, nadležnim Ministarstvom i Agencijom za zaštitu prirode i životne sredine, nevladinim organizacijama, građanima i svim zainteresovanim subjektima i pojedincima, koji za cilj imaju podizanje svijesti o važnosti zaštite životne sredine.

Izvršni direktor
Senad Arabelović